

פרוטוקול מס. 98

מישיבת ועדת העבודה

יום ב', ב' בטבת, תשל"ה - 16 בדצמבר, 1974, שעה 10.00

נ כ ח ו:

חברי הוועדה: היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו

א. אבטבי

מ. גז

ל. דיציאן

ה. זיידל

מ. כהן

א. לין

א. מויאל

מוזמנים:

מר קניג - הממונה על מחוז הצפון

מר צחר - ראש העיר טבריה

מטעם הוועדה המחוזית

מר ברקאי - מינהל מקרקעי ישראל

מר א. לחובסקי - משרד השיכון

מר י. לוי - משרד המסחר וההעשייה

מר רוזנמן ( )
מר ליכטמן ( )
- המחלקה להתיישבות,
הסוכנות היהודית

מזכיר הוועדה:

י. שומרון

רשמה:

א. דגני

דבר-היום:

אכלוס הגליל ופיתוחו - הצעה לסדר-
היום של חברי-הכנסת גיבלבר ולין.

אכלוס הגליל ופיתוחו (הצעות לסדר-היום של חברי הכנסת גיבלר ולין)

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו: אני פותחת את ישיבת הוועדה.

על סדר-היום: המשך הדיון בהצעה לסדר-היום בנושא של אכלוס הגליל ופיתוחו. בנושא זה קיימנו שורה ארוכה של דיונים ואנו משתדלים עכשיו להגיע לסיכומים שימשו יסוד למסקנות שתניח הוועדה על שולחן הכנסת. חשוב שהוועדה בסיכומיה תוכל להצביע על חכניות שהן מאושרות, על חכניות שהחלו בביצוען ועל אלה שניתן לבצע.

לישיבה זו הזמנו את חברי הוועדה המחוזית של הצפון ואני מודה להם שנענו להזמנה. בישיבות הוועדה השתתפו שר המסחר והתעשייה, כיו"ר ועדת השרים לערי הפיתוח וגם כשר האחראי על החינוך, שר השיכון וכן אנשי מינהל מקרקעי ישראל. שר המסחר והתעשייה טען שאין קרקע לביצוע תכניות החינוך, ואילו אנשי המינהל טענו שהבעיה היא לא קרקע אלא תכנון, ואם תהינה חכניות מאושרות - לא תהיה בעיה של קרקע. מי צריך לאשר את התכניות? הוועדה המחוזית. במהלך הדיונים ערכנו סיור בגליל בהדרכתם של אנשי המחלקה להתיישבות של הסוכנות. בסיור התלווה אלינו גם הממונה על המחוז, מר קניג. הוא הרגיע אותנו באמרו שמצד הוועדה אין עיכובים. יש תכניות שאין בדעת הוועדה לאשר בגלל נימוקים שונים אקולוגיים ואחרים. אבל על מרבית התכניות אין ויכוח וניתן לגשת לביצוע.

מצאנו לנכון לזמן יחד את אנשי מינהל מקרקעי ישראל, משרד השיכון ומשרד מסחר ותעשייה. אנו רוצים לדעת מה מצב התכניות שהובאו בפנינו הן בוועדה המחוזית, הן במשרד השיכון שפרש בפנינו חכנית מקיפה אשר מונחת גם על שולחן הממשלה והן במינהל שהגיש הצעה משלו לתכנית פיתוח השיכון. אני רוצה לקוות שנוכל לגשר על-פני חילוקי-הדעות ולקשור את הקצוות כדי להגיע לסיכום.

נשמע עכשיו באיזה שלב נמצאים הדיונים על חכנית המתאר של אזור הצפון.

מר קניג: אני רוצה להתבטא בזהירות כלפי אותם גורמים שאמרו שיש עיכובים בפיתוח ובבינוי בשל אי-אישור תכניות על-ידי הוועדה המחוזית בגלל סיבות אלה או אחרות. אני מצטער לקבוע שהתבטאויות אלה נובעות מחוסר ידיעה של הנושא. על כל פנים התוצאה היא שזה לא תואם בדיוק את המציאות. יש לי הרגשה שיש כאן פשוט חוסר התמצאות בעניינים. בפגישה שהיתה לי עם מר זורע הדבר הראשון שהוא אמר לי: אם יש בעיות של שיחוף ותיאום במרכזים, במחוז זה הולך. אלה היו דבריו.

אשר לתכניות - מחוז הצפון, בשונה ממחוזות אחרים, יש לו אוצר טבעי של נוף מקסים, שמורות טבע, אתרים מעניינים. זהו מאגר המים הלאומי היחידי במדינה. התכנון והתייעוש חייבים להביא בחשבון את הנתונים האלה, הם צריכים להשתלב בתוכנם ולהיות בנויים כך שלא יפגעו בהם. כתוצאה מכך עלה הרעיון של הקמת אזורי תעשייה מרכזיים בהם אפשר יהיה לאתר את המטרדים ולהשתמש במיטב חידושי הטכניקה כדי למנוע מפגעים ונזקים. המגמה היא להקים אזורי תעשייה מרוחקים ממקומות ישוב אשר יספקו מקומות עבודה לתושבי הישובים הסמוכים.

זהו המצב באשר לאישור תכניות, וכל האומר אחרת - יביא הוכחות לכך; כל חכנית לבינוי אזור תעשייה - אם אין צורך בהפרשת קרקע חקלאית - זוכה לאישור תוך חודש ימים במוצע. אם דרוש אישור לשינוי יעוד הקרקע מחקלאית לקרקע לתעשייה - זה לוקח במוצע חודש נוסף. שנית, יש לנו הסדר עם חברת מבני תעשייה, וזאת לאחר שהחברה - בהשראת עובדי מדינה - החלה בעבודות שלא כדין וצריך היה להפעיל צו הפסקת בניה נגדה, ובמקרים מסוימים אפילו להפעיל סנקציות. (א. לין: באיזה מקום?) היו מקרים בהם צריך היה להפעיל את המשטרה כדי לבצע את הצו. (מ. כהן: זאת בשל חוסר תיאום.) בשל חוסר היתר-בניה.

אם הכל מתנהל למישרין, מה הסיבה לעיכובים?

מ. כהן:

מר קניג: אביא דוגמה של מפעל לשימורי מזון הצריך להעסיק

400-600 איש. למפעל זה אותר שטח באזור תעשייה

ליד הכביש הראשי. המפעל היה צריך לדאוג לוויסות התנועה ביציאה לכביש הראשי וביציאה ממנו. למפעל זה יש הרבה שפכים. הוא נדרש לעשות השקעות נוספות כדי לקבל את הרשיון. הוא לא עשה את המוטל עליו והחל לעבוד. מקרה זה חייב התערבות המשטרה כדי לבצע אח צו ההפסקה.

דוגמה נוספת: משרד המסחר והתעשייה הקים מפעל

בתוך ישוב המשווע לעזרה. הזיהום שגורם המפעל הוא בלתי נסבל. עכשיו ישלמו פיצויים גבוהים לבעלי המפעל כדי שיעזבו את המקום. אפשר להביא דוגמאות כהנה וכהנה.

הגענו להסדר עם חברת מבני תעשייה, שהיא הזרוע

המבצעת של משרד המסחר והתעשייה, שאיש החברה ישחחף באופן קבוע בישיבות של הוועדה המחוזית. היום הם לא מגישים תכנית בלי תיאום מוקדם.

אני התחייבתי שכל בקשה כזו לא תידון יותר מאשר חודש ימים. אני מקווה שעד כה קיימתי התחייבותי זו. אנו סבורים שהנושא של התחלת הקמת מבני תעשייה הוא מן הדחופים ביותר. ידוע שכדי לקדם את פיתוחו של ישוב יש להתחיל להקים בו יחידות דיור. מודעות כזו עדיין איננה קיימת בנושא התעשייה. גם לאחר השלמת המבנה והתקנת הציוד, ענין ההרצה של המפעל איננו מצליח באותה מידה. הגענו למסקנה שהנושא של מבני תעשייה חייב ללכת במקביל להקמת יחידות דיור, וצריך אולי לטפל בכך קודם לכן. לכן הפרדנו את הנושא של אזורי התעשייה מתכנית המתאר הכללית.

ב-7 בינואר אנו רוצים לבקש מהמועצה הארצית

שתתן אישור להפקדה של התכנית לאתרי התעשייה. יש כמה אתרי תעשייה שאישורם הוא דחוף ביותר ויש לתת להם קדימות גבוהה, אנו רואים בקדימות ראשונה את אזור תפן - וזאת בתיאום עם משרד המסחר והתעשייה. הבא בתור הוא אזור אליפלט, ואחריו אזור לביא.

לפי חוק התכנון והבניה יש כמה שלבים של טיפול

בתכנית בכלל ובתכנית מתאר במיוחד. יש תכנית מתאר שהיא בשלב של הפקדה. כאשר תכנית מתאר היא בהפקדה כללית לא ניתן להוציא היתרי בניה על אותם שטחים, אלא אם כן הוועדה המחוזית מחליטה, לפי סעיף 97 לחוק, לאחר בדיקת האתרים והאובייקטים שעומדים להביא למקום, לתת היתרי בניה למרות שהתכנית עדיין מופקדת ולא קיבלה חוקף. אני מדבר על סעיף 97 המסמיק את הוועדה המחוזית להחליט על הוצאת היתר בניה גם בתקופת ההפקדה. (קורא את סעיף 97 לחוק התכנון והבניה).

אני חייב לחזור ולהדגיש - ולדעתי הדבר צריך

למצוא ביטוי גם בסיכומים של הוועדה - שעם כל הצורך להביא לגליל תיעוש בתנופה רבה, אסור לוותר על שמירת איכותו, טיבו וטבעו של האזור. זהו אזור יחיד במינו בארץ. לדוגמה, חברת מבני תעשייה לחצה על מתן היתר להקמת מפעל באזור אגן ההיקוות. נציג מסחר ותעשייה אמר שהוא מטיל ספק אם אפשר להקים שם את מפעל "אורדן" שיש לו שפכים רעילים. הוא חזר בו והודה ששגה. אל תשכחו שהמושג של איכות החיים הוא חדש אצלנו. נכון שהוא התחיל כאן עם היסטריה. אבל אין לנו עדיין מספיק מומחים היודעים לאבחן מצבים. הוועדות המוסמכות מבקשות לעשות מחקרים, ולעת עתה היזם עומד בפתח. הוא דורש תשובה מיידית, אחרת הוא מסתלק. אתה עומד בפני דילמה כי כעבור מספר שנים יחברר שבישוב יש מפעל המסכן את התושבים.

אני חוזר על הבטחתי שבאופן כללי שום בקשה

לא תתעכב יותר מחודש ימים. התשובה לא תינתן יותר מאוחר מאשר תוך חודש ימים. (א. לין: תשובה חיובית.) אינני יכול להתחייב שבכל מקרה התשובה תהיה חיובית.

אני רוצה לציין את שיתוף-הפעולה הטוב והמלא

גם עם משרד המסחר והתעשייה וגם עם אנשי חברת מבני תעשייה. אני מצפה שהמועצה הארצית תאשר בהקדם את אזורי התעשייה. (היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו: מתי זה בהקדם?) ב-7 בינואר תתקיים הישיבה ואנו נגיש בה את הבקשה. נשתמש באותו סעיף שקראתי באזניכם בכל מקרה שמדובר באזור מצוקה מבחינת תיעוש, כאשר תוגש לנו תכנית. כך אנו נוהגים.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו: המועצה הארצית צריכה להתכנס ב-7 בינואר. מה יובא בפניה - אותם שלושה אזורי תעשייה שאושרו בוועדה המחוזית בתוספת השטחים שהם בתכנון, או רק מה שהחלטתם?

מר קניג: כל מה שאחם רואים במפה תואם ותוכנן עם המינהל ועם משרד המסחר והתעשייה. תכנית זו היא מסוכמת על דעת כל הגורמים. אנו מבקשים לנתק את הנושא של אזורי התעשייה מהתכנית הכללית ולתת אישור לשלושת האזורים שדיברתי עליהם.

א. לין: אנו מדברים על תכנית מתאר אזורית בעוד שסעיף 97 מדבר על תכנית מקומית.

מר קניג: אחד ממחדלי היסוד של התכנון במדינה הוא בכך שהקימו ישובים באופן מקרי. אינני צריך לספר לכם איך קמה חצור או עפולה-עילית. עקרון יסודי בעבודת הוועדה המחוזית הוא שחייבים לראות את המחוז כולו כיחידה אחת על בעיותיה השונות, החל בכעיה הדמוגרפית וכלה בכעיה הסוציאלית.

מר צחר: לא נעשה לעצמנו ולכם חיים קלים בנושא של אכלוס הגליל. הנושא של אכלוס הגליל מבחינת תכנון, יעוד קרקע, הפקעות קרקע וכדומה נתקל במכשולים רציניים וחמורים, שאסור לנו להתעלם מהם. הרשויות המקומיות באזור שתצטרכנה לבצע את האכלוס נתקלות בקשיים אלה. אשמח אם ועדת העבודה תתן דעתה לכך ותגיד ברורות גם לוועדה המחוזית: אנה, עשו מאמצים כדי להקל.

לפני מספר ימים הוזמנו לישיבה אחרת של ועדת כנסת לאחרי שהתלונה נגדנו היתה שאנו מקילים. הוועדה לענייני ביקורת המדינה ותלונות הציבור טענה: מדוע הוועדה המקומית סבריה הקלה בנתנה אחוזי בנייה נוספים ומדוע הוועדה המחוזית אישרה זאת? הופיע יו"ר ועדת הפנים של הכנסת ובפיו באום תוכחה נגד הוועדות המקומיות. אני שמח שהפעם מזמינים אותנו לישיבה ושואלים מדוע אנו מחמירים.

יו"ר הוועדה המחוזית מקבל הוראות ממבקר המדינה ד"ר נבנצל ומהיועץ המשפטי לממשלה מר שמגר. ואסביר זאת בדוגמה. בפברואר 1973 הגיע לוועדה המחוזית ערעור בענין מפעל תעשייה. באותו מכתב נאמר שהוועדה המחוזית לא היתה רשאית להסמיך את הוועדה המקומית להוציא היתר זמני לששה חדשים להקמת מפעל תעשייה בעפולה כי השטח מוגדר כאדמה חקלאית ויעודה טרם שונה. בסיום המכתב החתום על-ידי היועץ המשפטי לממשלה נאמר: עליך להורות על הפסקת העבודות ופירוקו של המפעל. מכתב שלי המופנה לשלושה שרים מסביר את הנושא. הערעור היה פשוט: יהודי בעפולה בעל קרקע פרטית באזור התעשייה קיבל רשיון מהוועדה המקומית להקים מפעל לתעשיית בלוקים. הוועדה המקומית לא יכלה להוציא את הרשיון בלי הוועדה המחוזית. הענין הגיע לוועדה המחוזית באמצעות ערעור של משק שכן. הוועדה המחוזית שמעה את הערעור של המשק ודחתה אותו. לגופו של ענין הוועדה המחוזית היתה מוכנה לאשר את הוצאת הרשיון. זו היתה אדמה פרטית שאף פעם לא חרשו ולא זרעו אותה. הוועדה המחוזית העבירה את הענין לוועדה לשמירה על קרקע חקלאית בבקשה לשנות את יעודה של הקרקע. הוועדה לשמירת קרקע חקלאית החליטה לא לשנות את הייעוד. הענין חזר לוועדה המקומית. זוהי קרקע פרטית בתחום העיר שאיננה משמשת למטרה חקלאית. הוועדה המחוזית החליטה ברוב לתת רשיון זמני עד לערעור. קיבלנו פקדון המבטיח שאם בעל הקרקע לא יזכה בערעור - נוכל להרוס את המפעל. אחרי-כך באה הוראה ממר שמגר להרוס את המפעל.

זהו מפעל קיים, מפעל חיוני ולדעת הוועדה הוא הוקם במקום הנכון. קיימת ועדה צדדית במדינת ישראל, לדעתי מיותרת, הגורמת חקלות חמורות, והיא החליטה מח שהחליטה. הגבלנו את תוקף הרשיון לששה חדשים. בסוף הודיע לנו היועץ המשפטי שצדקנו וצריך לחכות עד להחלטתה של ועדת הערעורים.

אני מציין כאן עובדות. אנו פועלים לפי

החוק וקצת גם לפי ההגיון.

מר צהר:

אני שמח שהפעם אנו מוזמנים לוועדת כנסת הבאה בטענות מדוע אנו מחמירים ומכבידים. יש לעשות הכל כדי שלא תהינה הכבדות.

אני מוכן להוכיח שבקשה מונחת במשך חמש שנים בוועדה לשמירה על קרקע חקלאית ללא כל תזוזה. היום אין בטבריה דונם קרקע לתעשייה, ואנו מדברים על אכלוס הגליל ועל הקצאת אלפי דונמים לתעשייה, למלונות ולבניה. תכנית השיכון של משרד השיכון בצפת היא בגדר חלום מבחינת קרקע.

מה שמוצג בפניכם זוהי תכנית מתאר, לא תכנית לבניה. זהו רק האיתור וכדי לבנות - צריך לתכנן את השטח. לוועדה המחוזית מוגשת לאישור תכנית מפורטת.

אני שומע שהתכנון מוכן.

א. לין:

הוא מוכן מזה ששה חדשים ולא הגיע לשולחננו.

מר קניג:

כולנו אשמים בכך שהגליל איננו מאוכלס.

מר צהר:

צריך לזכור כי תכנית יש להפקיד. ההפקדה טעונה פרסום. אחר-כך ניתנת שהות של חדשיים להגשת ערעורים. בתום החדשיים מתחילים הדיונים על הערעורים. אם העניינים הולכים כשצפוי זה עניין של חצי שנה לפחות. אם רוצים לאכלס את הגליל יש להשתמש בסעיף בחוק המאפשר להתחיל בניצוץ. יש באזור אדמות מדינה רבות. האם בעל חלקה פה ושם צריך לעכב את פיתוח הגליל? אני מדבר על שטחים לתעשייה, מלאכה ומגורים.

בוועדה המחוזית מיוצגים משרדי הממשלה, וכל נציג רואה את התמונה מזווית הראיה המוגבלת של משרדו. הוועדה המחוזית היא לא רק ועדת תכנון אלא גם ועדה לבניה, ולא יתכן שנציג משרד הבריאות בעת הדיון יודיע שמרס עבר על הפרטים וכך יגרום לעיכובים. את כל הבדיקות צריך לעשות קודם לכן. יש בעיה נוספת: גם כאשר הוועדה מקבלת החלטה חיובית, מתחילים להציג שדדה של תנאים אשר הופכים את הקערה על פיה. לעתים מציגים תנאים שאין לעמוד בהם וכך אי-אפשר להתחיל בניצוץ גם כאשר מחקבלת החלטה חיובית בוועדה המתנגדת. אם מתנים את התחלת הבניה בתנאים מסוימים, אי-אפשר להתחיל בניצוץ. יש לעשות הפרדה בין הבניה לבין התנאים שהציג משרד הבריאות או משרד אחר. אפשר לבחון אם המפעל עומד בתנאים לאחר שהוא מוקם ומופעל. בוועדה המחוזית אנו דורשים להגיש את התנאים, אולי לא ניתן לקבלם. לעתים משרד המסחר והתעשייה איננו מרוצה, ולא מפני שאנו לא בסדר אלא מפני שהחוק איננו בסדר. החוק העניק סמכות לנציג של כל משרד להגות מתנה תנאים, מקשה ופוסק. ומה אנו יכולים לעשות? גם כאשר יש אישור של הוועדה המחוזית המפעל לא יקום, כי יש שורה של תנאים.

אני מעוניין שיהיו פחות ויכוחים. אנו חייבים לשמור על החוק אבל גם לחיות אתו.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו: זכותכם להצביע על ליקויים בחוק במטרה לתקן אותם.

הגשנו 84 תיקונים והכנסת קיבלה רק 12.

מר קניג:מר צהר:

בחוק יש הוראה האומרת כי חבר ועדה הנוגע בדבר לא יוכל להשתתף בדיון. אם דנים בוועדה על תכנית של אזור תעשייה בטבריה, אסור לי להשתתף בהצבעה, כי אני בגדר אינטרסנט. כאשר מהנדס מע"צ מגיש תכנית הוא משתתף בדיון וגם מצביע. (ה. זינדל: זה חל על כל ראשי הערים והמועצות המקומיות.) אני חושב שזה אבסורד.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו: סעיף 23 לחוק התכנון והבניה אומר כי חבר ועדה מחוזית לא ישתתף בדיון בכל מוסד תכנון בכל עניין שעליו דנה הוועדה המחוזית שהוא חבר בה אלא במעמד של מבקר, עורר או מתנגד, ולא יצביע בשום עניין הנוגע לאותה ועדה.

האם מקיימים את סעיף 23 הלכה למעשה?

ל. דיציאן:

כל חבר ועדה מחוזית שהאמור בסעיף זה חל עליו, איננו משתתף בדיון.

מר קניג:

יש ראשי ערים שהם מעורבים ישירות בענינים אלה. אילו החוק היה מיוחד לטבריה,

ה. זיידל:

היית צודק בטענתך.

אי-אפשר לומר בהכללה שכל ראשי הערים לא יוכלו להשתתף בדיון.

מר צחר:

אני מציע שענייכם תהינה פקוחות. אנו עולים על דרך זרועת מכשולים. הבעיה המרכזית נעוצה בוועדה לשמירה על קרקע חקלאית. כל הרחבת בניה והרחבת גבולות של ישוב מחייבת להשתמש בקרקע המוגדרת כחקלאית, אם כי איננה משמשת למטרות חקלאות. אני מציע לחסל את הגוף הזה. מספיק שנציג ~~של~~ משרד החקלאות יושב בכל ועדה מחוזית ויכול להשמיע את השגותיו. נציג משרד החקלאות יכול לערער בפני פורום מסוים. גוף נפרד המשחק כל פעולה ומעכב ביצוע של כל החלטה הוא מיותר. קיימת ועדה עליונה ונציג משרד החקלאות יכול לערער בפניה.

יש לקבל החלטה האומרת כי בקשה איננה יכולה להיות מונחת בוועדה המחוזית יותר מאשר חודש ימים. אם יש פניה לוועדת ערעורים - תוארך התקופה בחודש נוסף.

הוועדה המחוזית צריכה לראות לנגד עיניה בשנים הקרובות את המטרה החיונית של יהוד הגליל ולתת את ידה להגשמת המטרה. העניין לא יתקדם אם נלך בדרך השיגרתית תוך הצגת תנאים. יש להתחיל בבניה מייד לאחר שהתכנית מקבלת אישור, ואת התנאים יש לבחון תוך כדי הביצוע. חזקה על המשרדים שיעשו את הדרוש. כל משרד ממשלתי המגיש חכנית לבניה ידאג למילוי התנאים. חשוב שנציגי הממשלה בוועדה המחוזית לא יטילו וטו ולא יערערו על כל ענין. לעתים קורה ששני נציגים של אותו משרד חלוקים בדעותיהם, האחד מאשר והשני דורש דיון מחדש.

בוועדה המחוזית קיים רצון לקדם את העניינים. החוקים והתקנות מכבידים ומגבילים את הוועדה בעבודתה. יש לאפשר לנו לחיות עם החוק.

מר י. לוי:
אני מברך על ההצהרה של מר קניג שכל תכנית זוכה לאישור תוך חודש ימים. זוהי

הצהרה חשובה.

אני רוצה לחזק את דבריו של מר צחר. הוועדה המחוזית מהווה אחד הגורמים החשובים ביותר בפיתוח התעשייה ובבנין הארץ. הבעיה המרכזית היא הכשרת אזורי תעשייה שיהיו מוגדרים ומיועדים לתעשייה ושיהיה ברור מה ניתן להקים בהם. חשוב שיאותרו שטחים לתעשיות מחקות ויסומנו ככאלה. אז התהליך יהיה יותר קצר.

בעבר היו מקרים - ואינני רוצה לנקוב בשמות - של מפעלים שהוקמו ללא רשיון. יש מפעלים שעד היום אין להם רשיון. אני יכול להביא דוגמאות מהדרום. בדרום העניינים זזים יותר מהר. אולי נכון שאחוז המפעלים שמעלימים מהם עין הוא יותר גדול.

מר קניג:
אינני סבור שתפקידו של עובד מדינה להעלים עין מהפרות של החוק.

מר ורדימון:
גם מר ורדימון מבצע את החוק וממלא את הוראותיו.

מר קניג:
בדרום אין הכינרת, אין גנים לאומיים, אין שמורות טבע ואין אותה צפיפות.

מר ברקאי:
שם הוקם אזור לתעשיות מזיקות.

מר קניג:
בצפון אין לנו כדבר הזה.

יש טוענים כי הבעיות האקולוגיות בנגב
הן תמורות פי כמה.

א. ברקאי:

באזור שלנו יש מפעל שהיום לא היה מקבל
רשיון, והוא מסכן חיי אדם. היום יש דאגה

מר קניג:

רצינית איך לפנותו.

נסינו בדרך שלנו להתגבר על מכשולים שונים
שהערימו משקים בסביבה. נסינו לדבר על משק

מר י. לוי:

לביא והתוצאה של הידברות היתה פשרה, שלחלק מהאנשים יכולה להיראות לא
טובה. במקום אזור תעשייה של 2000 דונם, אנו ניגשים לתכנון אזור של
740 דונם. משק לביא הציג תנאים, והוא הדין משק דברת. ידענו שאם העניין
יגיע לוועדה המחוזית הוא ייכשל. לכן נסינו בדרך של פשרה לקדם את
התכנית.

הבעיה היסודית זהו חוק התכנון והבניה
אשר במתכונתו הנוכחית מאפשר לכל אינטרס, ויהיה הקטן ביותר, להגיש
התנגדות ולעכב את ההליכים.

הצעתם תיקונים לחוק?

א. לין:

כבר הזכרתי שהגשנו 84 תיקונים ונתקבלו 12.

מר קניג:

ועדת השרים לאזורי פיתוח דנה היום בנושא
ואישרה באופן פורמלי את שטחי התעשייה בהתאם
מתואם הולכת לאזורים אלה.

מר י. לוי:

לחכנון שהוגש. הממשלה באופן

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו: מחי חוגשנה תכניות מפורטות?

לאחר שנקבל אישור במועצה הארצית.

מר י. לוי:

זה לא מונע להגיש בקשה לקבלת היתר בניה.

מר קניג:

אתם מדברים על אגני חימצון ומכוני סיהור.

א. לין:

גב ההר ואגן ההיקוות של הכינרת - זה מתנקז
לתעלה ומסולק לירמוך. באתרים הנוספים אנו
מבקשים לטפל בנושא, והפתרון אינו קל. באזור נצרת - יש ירידה לאזור עפולה
שם יש מכוני סיהור. חלק מנוצל ניצול חוזר, וחלק שני יורד לאגם ברוך.

מר קניג:

במינחל איננו רואים בעיה בנושא של שינוי
יעוד הקרקע. בגליל איננו רואים בעיה של
שינוי יעוד הקרקע. אני מניח שלמינחל מקרקעי ישראל יש השפעה על הוועדה
לשמירת קרקע חקלאית. בגושים גדולים אין בעיות. יש בעיה אחרת שנברר אותה
עם שר המשפטים, בעיה עקרונית של הפקעות. בשוליים יש חילוקי-דעות,
בעיקר עם משרד השיכון. איננו רואים זאת כבעיה בתקופה של שש שנים.

מר ברקאי:

האם זה לא יעכב את מימוש התכניות?

א. לין:

לא. אם אנו גורמים את בעיית הפקעות, זה לא
יעכב.

מר ברקאי:

נצרת עילית גומרת את הרזרבות. אין לה
איפה לבנות.

מר קניג:

ב-94% של תכנית ההפקעות ושינוי יעוד -
אין בעיות. כאשר זוהי משבצת של קיבוץ

מר ברקאי:

או מושב - יש בעיות.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו: מה דין שינוי היעוד של קרקע חקלאית?

איננו רואים בעיה.

מר ברקאי:

מר ברקאי הבהיר כי למינחל יש השפעה בנושא זה.

א. לין:

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:
קיימת תכנית ומולה אפשרויות הביצוע.
נשאלת השאלה: כמה קרקע תועמד לרשות
התכנית בדרכים שונות, כולל שינוי יעוד והפקעות? האם הקרקע העומדת
לרשות המינהל מאפשרת להתחיל בביצוע?

מר ברקאי:
מבחינת הקרקע איננו רואים עיכובים.
אנו רואים עיכוב מסוים מבחינת התכנון.
מצאנו קיצור דרך. לאחר שהמועצה הארצית חאשר את התכנית של אזורי התעשייה,
לא יהיה עיכוב. אשר לשיכון - זוהי בעיה אחרת. גם כאן איננו רואים
עיכובים. העיכוב היה כאשר היינו מוכרחים לפעול רק בהתאם לחוק.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:
איך אפשר להחיש את ההליכים בהתאם לחוק?
מר ברקאי:
על-ידי סירוב לפעול שלא בהתאם לחוק
הצלחנו להחיש את ההליכים.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:
האם צומצם שטח המחלוקת בין משרד השיכון
לבין המינהל? האם הגעתם להסדר מניח
את הדעת?

מר ברקאי:
בקווים כלליים אלה הם הבדלי הגישה:
היינו מעדיפים לצמצם את הבניה באזור
המרכז ולפזור אותה הן בגליל, הן בנגב והן בירושלים. התכנית שלנו
מבחינת הבניה שמה את הדגש על שלושת האזורים האלה. קיימת גם הבעיה
של היחס בין הבניה הפרטית והציבורית. אנו חושבים שאזור המרכז ישאר בעיקר
לבניה פרטית. כתוצאה מכך, אם עושים את חשבון ההתפלגות, חפקידה של
הבניה הציבורית צריך להתרכז בעיקר בשלושת האזורים האלה.

א. לין:
כאשר אתה מדבר על בניה פרטית אתה
מתייחס גם לעיר מודיעין?

מר ברקאי:
אני מדבר על החלוקה הגיאוגרפית לפי
מחוזות בלי לציין את המקומות. הבעיה של
מודיעין היא במישור אחר. הקצבנו לבניה ציבורית באזור המרכז 40 אלף
יחידות דיור. זהו מחוז חיפה ומחוז תל-אביב מהקריות בצפון עד אשדוד, אזור
רצועת החוף. דיון שני יהיה על מתן עדיפויות בתוך האזור. לכך עוד לא
הגענו. מודיעין כלולה באזור המרכז.

ל. דיציאן:
אמרת שלא יהיו בעיות בקשר להפקעות.

מר ברקאי:
לאחר החלטה עקרונית על הפקעות, אין בעיות.
לא אנו קובעים את מדיניות ההפקעות.

ל. דיציאן:
אחרי האישור, האם אתם מתכננים לבצע
את ההפקעות בבת אחת או בשלבים?

מר ברקאי:
באופן מעשי העניין מתנהל בשלבים.

ל. דיציאן:
על-ידי הפקעות בשלבים אתם גורמים לכך
שהמחירים קופצים מעלה-מעלה.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:
מנהל המינהל, מר זורע, השיב על השאלה
הזו בקשר למחירים.

מר ברקאי:
אומר מהן המחשבות בנושא זה. כאשר אתה
משרטט על המפה משבצת מסוימת, אתה מפקיע
את כל האזור. הואיל והחוק קובע שהמחיר נקבע בתאריך ההפקעה, אנו חושבים
להקן זאת ולהצמיד את המחיר לאחד המדדים. לא כל הזכאים באים אלינו
בבת-אחת. עוד לא סיימנו חשבונות משנת 1950. אנו מציעים להצמיד את
המחיר למדד ולהיות עד כמה שאפשר ליברלים. זה יהיה יותר רכישה מאשר
הפקעה. בכל מקום בו אנו יכולים לרכוש קרקע בשוק החפשי, אנו מעדיפים

מר ברקאי:

רכישה על-פני הפקעה. אם מדובר על גוש גדול, אין אפשרות לרכוש זאת מאלפי אנשים בודדים. מבחינת מדיניות קרקעית, המדינה לא צריכה לפעול בצורה כזו.

מר א. לחובסקי: בנושא של בניה למגורים - האם יש בעיות

בצפון או לא? לגבי שינוי יעוד אמרנו

בפירוש שאנו מבקשים שינוי יעוד. הבנתי כאילו הבעיה איננה קיימת.

מר ברקאי: עקרונית אנו תומכים בשינוי יעוד.

כאמור, אין בעיות באשר ל-93.4% מהתכנית,

כולל שינוי יעוד והפקעות.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: זה לא כולל את עכו ונהריה.

מר ברקאי: יש בעיה עם קיבוץ או מושב מסוים שאינם

מוכנים לשנות את המשבצת. המשא-והמתן אתם

איננו קל. (היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו) גם אתם צריכים לגמור.) מישהו

צריך להחליט. כמינהל איננו מוכנים להחליט אם יש לחסל את רמת-רחל.

(היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: יש אומרים שזה לא יפגע בקיבוץ.) העניין

זה עניין של ועדת שרים מיוחדת.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: צריך להאיץ בוועדת השרים ולהניעה

להחליט כך או אחרת.

מר לחובסקי: כאשר המינהל טוען שיש להגביר את ממדי

הבניה בגליל, בנגב ובירושלים - אין על כך

מחלוקת. זה מונח ביסוד התכנית. הבעיה היא של כמות. כאשר אומרים שיש

להגביר את הבניה בגליל, זה מוסכם על שני המשרדים. עד שנת 1981 מגיעים

לגידול של כמעט 80% באוכלוסיה היהודית של הגליל.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: ההפרש ביניכם מתבטא ב-4000 יחידות דיור.

מר לחובסקי: צריך לזכור שהדיור הפגום ומשכנות העוני

שרוכזים בשפלה. איננו יכולים לקחת

משפחה משכונת-התקווה וליישב אותה בשלומי.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: יכול להיות שבתנאים מסוימים היא תעדיף

את שלומי.

מר לחובסקי: זאת יכולים לעשות גם היום.

א. לין: קבוצת הלהץ אלה לא משפחות מרובות הילדים

אלא גופים שהאינטרס שלהם הוא לא לפזר

את האוכלוסיה. למשפחות המעדיפות ללכת למקומות אלה יש לתת אמצעים

ותנאים מיוחדים.

מר לחובסקי: קריה-גת היא עיר פיתוח מן הטובות.

שם אפשר היה לרכוש דירה של 90 מ"ר

בחשלום של 7000-8000 לירות במזומן עם משכנתא ל-30 שנה. אותן משפחות

הגרות בשכונות עוני לא היו מוכנות לעבור לשם.

א. לין: אינני סבור שהגיעו אליהן. אינני מאמין

שהיחה הסברה נאותה.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: זהו מעגל קסמים שצריך לצאת ממנו. למי

תהיה מיועדת הבניה בגליל? אנו מעוניינים

להפנות אוכלוסיה לאזור הזה. יש לדלל את אזור המרכז ולהעביר אוכלוסיה

צעירה ולא צעירה לאזורי הארץ האחרים. אפשר למשוך אוכלוסיה לאזורים

אלה על-ידי חמריצים. מחיר הדירה בצפון לא צריך להיות אותו מחיר כמו

במרכז. בעיה שניה היא העלייה. כך אמרו גם על העולים. האם נבנה שם

דירות והן תישארנה ריקוח? רצועת החוף איננה יכולה לשאת את האוכלוסיה

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:

הגרה בה היום. צריך לדלל אותה. לא צריך לבנות 70% מכלל הדירות ברצועת החוף. המדיניות של הממשלה צריכה להיות בכיוון של הפניית אנשים לאזורים הריקים. (מר לחובסקין: התכנית שלנו מצביעה על כך.) היא איננה אומרת איך למשוך את האוכלוסיה לאזורים אלה. את הוויכוח הזה נמשיך לנהל עם שר השיכון. אנו רוצים לשמוע על החשש ביצוע התכנית.

מר לחובסקין:

היום דנה בכך ועדת שרים. התכנית נדונה בממשלה. הממשלה החליטה שוועדת שרים תדון בכל ההערות וההשגות תוך חדשים ימים. בתום חדשים יחזור הענין לדיון במליאת הממשלה. יש הצעות החלטה שהוגשו מטעם משרד השיכון.

א. לינו:

נאמרו כאן דברים מאלפים וחשובים אשר נתנו לחברי הוועדה חומר למחשבה. אני קרוב לבעיות הגליל, והיום למדתי הרבה, לצערי גם לשלילה, אבל גם לחיוב. דומני שהגיע השלב שבו יכולה הוועדה להתכנס בתוך עצמה ולנסות לגבש את הדברים. נחאר לעצמנו שהגענו לתיאום בין המשרדים והגורמים, עדיין לא מצאנו פתרון לבעיה העיקרית והיא: איך להפנות יהודים לגליל, גם לנגב? זוהי הבעיה. שמענו הצעות שונות על כל מיני וריאציות של ועדות ציבוריות במטרה ליצור אווירה נאותה למשיכת אנשים לגליל.

לאחרונה זימנתי אלי לחיפה את הוועדה של היהודים הפלשים. למדתי להכיר את היהדות המקסימה והמרשימה הזו. סירחי אתם בגליל ושאלתי: האם אפשר להציג את הגליל כאתגר ליהודים הפלשים, לארגן את העליה, להקים מוסדות קליטה ולהפנות יהודים אלה לגליל? הם אמרו שהם נדלקים לרעיון זה. הם מדברים על 20 אלף יהודים המוכנים לעליה, רובם חקלאים. אלה אנשים שאנו זקוקים להם בגליל.

דומני שהגיעה הרגע שהוועדה תתחיל לקשור את הקצוות, ואולי נענה גם לנושא זה שהוא אחד הדחופים והחיוניים לאכלוס הגליל.

מ. גז:

לפני שבועיים או שלושה שבועות הופיע בפנינו שר המסחר והתעשייה. התקפנו אותו ללא רחם עד שגם הוא יצא מגדרו. אפשר לומר שאנו הסתנו אותו נגד הוועדות המחוזיות כדי שיתגבר על המכשול הזה ויקבע עובדות כשטח. במצב בו אנו נתונים בגליל חייבים לגלות גמישות ולהתאים את החוק לצרכים הדחופים והחיוניים, כי בנפשנו הדבר. עלינו ללכת בדרך של קביעה עובדת, בלי התנצחות בין המשרדים. כאן צריכים להתגבר על שיקולים של יוקרה ושל אינטרסנטיות.

אני מדבא על יהוד הגליל, שוטו כמשמעותו. - סירנו בגליל ונוכחנו לדעת שהמצב הוא מדאיג. צריך לפעול במהירות האפשרית. אני פונה למשרד השיכון בשאלת: אותו זוג צעיר, היכול לקבל דירה באותם תנאים גבתיים או הרצליים, מדוע ילך לטבריה או מעלות?

מר לחובסקין:

זוג צעיר מקבל דירה במעלות עם הסבות רבות. קיימת תכנית חדשה.

מ. גז:

אני מברכת על תכנית חדשה שתתן הקלות של ממש לזוגות צעירים לרכישת דירה או בחנאי שכירות. זה לא אומר שלא תהינה משפחות שלא תסכמנה לעזוב את שכונת העוני בטענות שונות, כאשר המגמה היא לעשות עסקים. אותן צריך לשכנע על-ידי מתן פיצוי הולם.

כיום קל יותר להפנות לגליל או לאזורים אחרים זוגות צעירים ועולים. אני מקיימת מגע מתמיד עם עמולים מברית-המועצות. מצבם החומרי בברית-המועצות היה טוב. מאבקם לעליה היה מלווה באחגרים. אני יודע שאי-אפשר לעשות הכללות, אבל אני משוכנעת

שאם נציב לעולים אלה אתגר ונעורר בהם את החחושה שהם צריכים לתת את חלקם למדינת ישראל, בנינה ובטחונם, חלק מהם יהיו מוכן ללכת בגליל. כל עליה שבאה לארץ הטביעה את חותמה ותרמה מיצירתה למדינה. העליה מצפון אפריקה נתנה לנו את עיירות הפיתוח. אני בטוחה שגם עולי בריית-המועצות היו רוצים שבהיסטוריה של מדינת ישראל יירשם שהם הקימו מפעלים בגליל, ובכך תרמו את תרומתם ליהוד הגליל.

בסיכום, חשוב שכל משרד ממשלתי יגלה את הגמישות הראויה, גם חברי הוועדה המחוזית, כאשר המטרה המשותפת היא יהוד הגליל.

ה. זיידל:
יורשה לי בפתח דברי להביע תודה על הסיור הנאה שערכנו בגליל. אני ממליץ לכל חברי הכנסת, אם הם רוצים לקבל השראה ציונית מחודשת, שיצאו לגליל. הייתי אפילו מציע להקים ארגון חדש בשם "חיבת הגליל" על משקל "חיבת-ציון". אנו עוסקים כל-כך הרבה בעניינים פרוזאים עד שאנו שוכחים את יעודנו.

אינני צריך להסכים לכל מה שאמר ראש עיריית טבריה, אבל אני מבין את זעקת הגליל. קיימת בעיה של תיאום בין המשרדים. הדברים ששמענו מוכיחים שאין תיאום כזה.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: היום היינו עדים להתקדמות שחלה בתחום זה.

ה. זיידל:
הבעיה היא מהו מחיר הדמוקרטיה, והמחיר הוא יקר אפילו כדי לפשט את ההליכים. ולא לה הסבורים שאנו דנים יותר מדי על נושא הגליל אני חייב לומר, שאחרי כל פגישה בנושא זה אני לומד משהו חדש. אני מקווה שאנו מתקרבים לסיכום הדיון ונוכל לגבש הצעות והמלצות שלא רק יונחו על שולחן הכנסת אלא יבוצעו הלכה למעשה.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: ביום ו' ביקשנו פירוט מה ייבנה לעולים נבאילו מקומות, כמה ברצועת-החוף, כמה בגליל וכמה בירושלים. דנו על נושא העליה והקליטה וביקשנו נתונים על הבניה לעולים במסגרת התכנית.

מ. כהן:
האם זהו תכנית מתאר ראשונה, או שהיו תכניות קודמות? (מר קניג: תכנית ראשונה.) אני תמה ש-26 שנה לאחר קום המדינה רק עכשיו מוגשת תכנית ראשונה לתכנון אזור הגליל. בחוק נאמר כי הוועדה המחוזית תגיש חוך חמש שנים מיום קבלת החוק תכנית.

מר קניג: ~~היא~~ תקבל לפני חמש שנים.

מ. כהן:
החוק ~~מחייב~~ לוועדות מחוזיות בערים, הוא איננו מתאים לתכניות מחוזיות וגליליות. אותם סעיפים הדנים בהתנגדויות, בדיון בהן, בערעורים השונים, אלה מסרבליים את ההליכים. יכול להיות שזה מתאים לערים גדולות. אני מעלה זאת כחומר למחשבה. כאשר מדובר בשטח גדול ורציני אולי יש לנקוט בדרך אחרת ולא ללכת בשיטה הקבועה בחוק. בחוק נאמר שכל בעל קרקע יכול להגיש התנגדות. אם 200 איש יגישו התנגדויות, לא נגיע לסוף הדרך.

מר קניג: הוועדה המחוזית צריכה לדון בהתנגדויות כדי להגן על זכות האזרח.

מ. כהן:
יש לך מקום כאשר דנים בתכנית מתאר לאזור מצומצם. אני מסכים שצריך להגן על זכויותיו של האזרח. (מר צחר: צריך להגן על זכויות האזרחים הרבים מול האזרח.) כאן מדובר באינטרס לאומי ממדרגה ראשונה. (ל. דיציאן: אם כך, תעשה הפקעות.) חלק גדול מקרקעות הגליל הן

16.12.74

מ. כהן:

בידי המדינה. כאן הבעיה היא יותר של תכנון מאשר של הפקעות. חלק גדול מהשטח אלה הן אדמות טרשים, וגם אם מפקיעים שטחים אין בכך כדי לפגוע באנשים.

מר ברקאי: בגליל המצב הוא קצת שונה. בגליל המערבי לא היחה עזיבה ואין נפקדים רבים. לכן לא כל הקרקעות הן בידי המדינה.

מ. כהן: זהו חבל ארץ רציני שמבחינה לאומית עומד בעדיפות עליונה. חבר-הכנסת אבטבי הציע זו לא רק בעיה של תעשייה ושיכון; הבעיה של שירותי החינוך היא חשובה לא פחות. המת החינוך בעיירות אלה היא למוכה מהמקובל. (מר קניג: הבאנו מפת חינוך.) מבנה יפה איננו מספיק, יש לטפח את רמת הלימודים במוסדות החינוך. אם תוקם ועדה מיוחדת ליהוד הגליל, שתעסוק בתכנון תעשייה, שיכונים, שירותי חינוך ובריאות, יכול להיות שנוכל לקדם דברים. אם לא נניח חשתית איתנה לשירותי חינוך, הרי אותו מהנדס שיעבד במעלות יגור בחיפה.

אינני מסכים לדעה שבעיירות אלה הדירות הן יותר זולות. ההפרש מתבטא אולי ב-10-20 אלף לירות לדירה.

מר לחובסקי: יש עניין מבניית חדשה.

מ. כהן: אני בעד תוספת תמריצים למי שהולך לבנות במעלות, גם בדרך של הלוואה עומדת לתקופה יותר ארוכה. אני טוען שאם יגור במעלות עשר שנים, הוא יכחיל שם שורשים מבחינה כלכלית וחברתית ולא יעזוב. גם אם נותנים הלוואה של 30 אלף לירות, עדיין הדירה עומדת 100 אלף.

מר לחובסקי: זוהי דק הלוואה עומדת. יש הטבות נוספות.

מ. כהן: לתקופה ארוכה אפשר להגיע להוואה עומדת של 80%-90%, כי אחרי תקופה של עשר שנים ויותר הוא ישאר במקום, כמובן אם יהיה שם בית-ספר מתאים לילדיו.

מר לחובסקי: לזוגות צעירים שיעור הסבסוד מגיע ל-50 אלף לירות על דירה של 95 אלף לירות.

מ. כהן: כאן ההושים תמריצים לדיור משולבים בשירותי חינוך ובדאגה לתעסוקה, אבל בעיקר בחינוך. בבית-שאן לא עבר שום תלמיד את בחינות הבגרות. זה אומר שמשהו לקוי במערכת החינוך שם. תמריצים כאלה ימשכו לאזור גם משפחות משכונות עוני.

מר ליכטמן: אפשר להביא דוגמה מהם התמריצים הניתנים במושבים ובקיבוצים, בסקטור הכפרי.

א. לין: לא זוהי הבעיה.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו: אולי אפשר ללמוד מכך.

מר ליכטמן: במושב מסוים בגליל נותנים למתיישב בית, משק, אמצעי ייצור, כולל חשתית מקומית ואזורית. זה מתבטא ב-300 אלף לירות. למעשה נותנים זאת חינם. מדוע לא ינהגו כך בעיירת פיתוח סמוכה? יגליל להיות שהתנאים הם שונים. אבל אפשר להגיע להסדר כזה בסקטור העירוני.

מר ברקאי: שמעו ששר השיכון תומך בגישה הזו לגליל. אני מציע כי במידה ויהיו קימוצים בחקציב השוטף, בפרוגרמה לשנת 1974, הם לא יהיו על-חשבון הגליל.

מר צחר:

תרשו לי להכניס טיפה מרה לדיון הזה לאחר שעברנו לחלק השני של הנושא: איך מאכלסים? זאת אני אומר בשם ראשי המועצות המקומיות בצפון ובדרום. אין סיכוי שרוב מכריע של זוגות צעירים באזור הצפון והדרום יגיעו לשיכון. ברוב הגדול של הישובים ייאלצו הזוגות הצעירים, הרוצים לרכוש דירה, להפקיד סכומים של 40-45 אלף לירות לדירה, סכומים שאין להם. זוג צעיר ישלם במרוצת הזמן עבור הלוואה של 80 אלף לירות סכום של רבע מיליון, וזאת בתשלומים חדשיים המתחילים מ-650 לירות עד 1400 לירות. אלה הם המספרים שפורסמו בעתונות ובפרוספקטים. דירה של 75 מ"ר בטבריה עולה לזוג צעיר 145 אלף לירות. ואלה הן דירות שהחלו לבנות אותן לפני שנתיים. זוגות צעירים לא יגיעו לשיכון. אין להם אפשרות להשקיע את הסכומים הדרושים. אין להם אפשרות לשלם משכנתא בסכומים חדשיים החל מ-650 לירות לחדש. עד שחביאו אלינו זוג צעיר משכונת התקווה תדאגו לזוג צעיר מטבריה עילית. כל זה מחייב שינוי מהפכני. אני חושב ששר השיכון מתחיל להבין שהתכנית הזו איננה פשוטה וחלקה. יכול להיות שלמדינת ישראל אין אמצעים לכך. אז מוטב להגיד שאין פתרון. אם אנו רוצים שאלה שגדלו בגליל ישארו בו ושיבואו אחרים לגליל - צריך להיות ברור שזוהי התיישבות. כדי לאכלס משפחה בהתיישבות צריך לתת לה אמצעי ייצור לפרנסתה, וזו הוצאה של רבע מיליון לירות. אומר לי זוג צעיר: כמה אני שווה - 50 אלף או 70 אלף לירות? אני רוצה שתדעו שזהו המצב.

אני מציע לוועדת העבודה לזמן ישיבה מיוחדת עם משלחת של ראשי הרשויות המקומיות בצפון ובדרום בנושא זה. אם אתם מדברים על אכלוס ולא רק על בניה, תשמעו מאתנו דברים רציניים וכואבים. ליד מרכז השלטון המקומי יש ועדה לערי פיתוח, שהיו"ר שלה הוא ראש העיירה קרית-גת.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: הנושא של שיכון לזוגות צעירים הוא נושא מיוחד ועליו הרחבנו את הדיבור. אנשי משרד השיכון הציגו בפנינו את שיטת הזכאות, הניקוד והמימון. (מר צחר: רק שלושה נרשמים הגיעו אצלנו ל-1400 נקודות.) אנו מודעים לנושא ויודעים שיש לקדם אותו. על כך ישבנו עם שר השיכון. העניין של מחיר דירה באזור פיתוח נדון בוועדה, ובראש וראשונה מחיר דירה לזוגות צעירים. כאשר מדברים על הלוואה של 95 אלף לירות לדירה - זוהי התקדמות גדולה. באזור פיתוח ב' ההלוואה היא בסכום של 80 אלף לירות לדירה. אי-אפשר לסעון שזהו סיוע לא גדול. אם רוצים לקדם את הנושא צריך ללכת מעבר למה שנקבע בתכנית.

א. לין: עובדה היא שאין לזוגות הצעירים אמצעים כדי להתחיל להשתלב בתכנית.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: בנושא זה חלה התקדמות רצינית.

מר לחובסקי: חכנית השיכון לזוגות צעירים היא תכנית חדשה. אני חושב שבהשוואה למה שהיה בעבר חל שינוי דרסטי מבחינת ההטבות.

מר צחר: בעבר הזוג שילם 7000 לירות וקיבל דירה. המציאות היא שהם לא יגיעו לדירה.

מר לחובסקי: איננו נאחזים בתכנית. אם יתברר שהיא איננה פועלת, הרי בין אם נרצה או לא נצטרך לחשוב על כך פעם נוספת מה צריך לשנות בה. תכנית זו לעומת מה שהיה בעבר יש בה שינוי דרסטי ומשמעותי ביותר. אפשר לראות זאת בסעיפים השונים.

מר קניג: חבל שחבר-הכנסת מאיר כהן, שהציג מספר שאלות, עזב את הישיבה. אני מקווה שחברי הכנסת הנוכחים כאן קראו את החוברת של תכנית המתאר ועמדו על טיבה והיקפה של העבודה שהושקעה בה. אני חושב שהחשובה היא ברורה: העבודה

היתה צריכה להסתיים בשנת 1972, ואנו מאחרים בשנתיים, כי היו בעיות של בדיקה נתונים ועריכת סקר. עובדה היא שזוהי תכנית מתאר מחוזית יחידה המוגשת, פרט לירושלים. בכל המחוזות האחרים לא הגישו תכנית בגלל בעיות חמורות שקיימות שם. זוהי פעם ראשונה שאנו מבצעים תכנון כזה, ואנו עדיין מגששים באפלה.

בענין ההקפדה על החוק - פתגם רומאי אומר: אנו עבדים לחוק כדי להיות בני-חורין. עובד מדינה שיש לו דיסקרציה מצד אחד חייב להיות צמוד להוראות החוק, ומצד שני יש לו שיקול דעת, עומד לא פעם בפני דילמה. הוא פועל לפי מיטב שיקוליו, לפי מיטב כושר הניתוח שלו של הנסיבות הקיימות. אני מודה ומתוודה שיש פעמים שהשיקול שלי איננו נכון, אבל הייתי רוצה שיגידו לי כמה טעיתי ואלמד. מספקני אם אתם כמחוקקים צריכים להגיד שאין להקפיד על החוק. (מ. גז: דובר על גמישות.

א. לינ: ראיתי כיצד אנשי ציבור מתנכלים לממונה על המחוז כאשר הוא בא למלא את הוראות החוק

בנושא הבניה.

מר קניג: הכחמים הירוקים המפוזרים על המפה שלפניכם הם המכתיבים לנו את הקצב של פיתוח התעשייה. יש הטוענים שצריך לשמור על מחוז הצפון כאזור פסטורלי, אבל אז הוא יהיה בלי יהודים. עם כל הרצון לפתח את הגליל ולהביא אליו תעשייה, אסור לשכוח את קו האיזון בשמירה על איכות החיים. בנושאי הזיהום והתברואה בישראל יש לי ויכוחים נוקבים עם אנשי משרד הבריאות, אבל בפורום זה אני צריך להגן עליהם. גם הם עדיין אינם מצויידיים בידע ובכלים כדי לאבחן כל זיהום שיבוא. לא פעם זוהי הסיבה לחוסר הבטחון שלהם. אי אפשר לדון אותם לכף חובה. אני הוא זה שמתווכח אתם. הוא הדין בנושא של שמירה על קרקע חקלאית. אנו יודעים מה מתרחש בעולם בשטח של ייצור מזון. הנושא של שמירת קרקע זוהי בעיה עולמית. איננו יכולים להגיד שבעיה זו איננה קיימת אצלנו. נכון שיש שיקולים שונים. בתעשייה מתוחכמת אפשר להפיק מדונם אחד הרבה יותר אמצעים, אבל תעשייה זו איננה מייצרת מזון. צריך לשקול כל דבר לגופו של ענין. אותה אווירה של גישה טוטלית היא מסוכנת. יש אזורים שבהם אותה גישה טוטלית היתה בעברנו, ואנו בוכים על כך. אחת הדוגמאות זהו מפרץ חיפה. מעבירים עכשיו את מחצבת "נשר" לגבעות. ערכנו בדיקות של כיווני אוויר ורוח עד שאישרנו אזורי חציבה חדשים.

אני מסכים שצריך לעשות רביזיה בנושא של שמירה על קרקע חקלאית. יחד עם זה לא תמיד תעשייה יותר חשובה מאשר קרקע חקלאית. צריך לעשות את כל הבדיקות כדי שבעוד חמש שנים לא נמצא את עצמנו ללא קרקע חקלאית.

הייעוד של התכנית קשור בוויכוח הגדול על חלוקת האוכלוסיה עד שנת אלפיים. לפי כל תכנון הקיים היום מדובר על 800 אלף נפש, ההצעה שלנו מבוססת על תחזית של תוספת אוכלוסיה יהודית גם מעליה וגם מהגירה ממרכז הארץ. כדי שנוכל להגיע לאיזון ושהאוכלוסיה היהודית תהווה 50% מכלל האוכלוסיה באזור, האזור הזה חייב למנות 1,200,000 נפש. בלי שהוועדה תטיל את כל כובד משקלה, מסופקני אם נהיה מסוגלים להזיז זאת. אני אומר את הדברים בכל גילוי הלב.

מה היה מספר העולים שהגיעו למחוז במשך שלוש השנים האחרונות? בסביבות 9% מכלל העולים שהגיעו ארצה. חוד החנית חייב להיות משיכת אוכלוסיה ממרכז הארץ. אפשר לבנות מודל של תמריצים החל ממתן הקלות במס הכנסה וגמור בהטבות אחרות. אני רוצה להזכיר את נושא החינוך, אשר מלווה את תכנית המתאר. שיזדנו במחוז מרכזי חינוך על-תיכוני. חינוך תיכון הוא חינוך חובה. למעשה המועצות האזוריות מבצעות את החינוך התיכון על-ידי הסקה של תלמידים ועל-ידי החזקתם בפנימיות.

בתכנית אנו מציגים את נושא החינוך העל-תיכוני
ואת הנושא הרפואי, אם בדרג של למעלה ממרפאה פשוטה ואם בדרג של בית-
חולים. בתל-חי קיימת מכללה בצורות שונות. בסבריה צריך להקימה. בסבריה
קיימת הבעיה של בית-החולים פוריה. לדעתנו הוא חייב להישאר.
(א. לין: כשלוחה של בית-חולים רמב"ם?) זהו נושא אחר. אם מדובר
על אכלוס הרי אין סיכוי שנוכל להחזיק את האוכלוסיה במקום אם לא נספק
לה שירותים אחרים, וזה אומר גם בית-חולים. יש שלוחה של אוניברסיטת
בר-אילן הקיימת בצמח, באהלו. בעפולה קיים בית-חולים וכך הוקם שם
בית-אבות. בשפרעם אנו רוצים להקים בית יולדות. שם צריכים להקים
בתי-ספר תיכוניים ברמה נאותה כדי למשוך תלמידים ערבים מבתי-ספר
אחרים. בכרמיאל יש שני מוסדות רפואיים וכך מוסד למפגרים של משרד
הסעד. (ל. דיציאן: לכך יש התנגדות.) לא ידוע לי על התנגדות.
בצפת יש פתחה של שלוחה אוניברסיטאית.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו: צריך להקים אוניברסיטה בגליל.

מר קניג: בצפת, לאור עברה, אנו צריכים לשאוף להקמת
אוניברסיטה כוללת, לא רק שלוחה. במעלות
אנו חושבים להקים שלוחה. כל זה מלווה את התכנון שלנו.

ההצעה של חבר-הכנסת זיידל היא טובה.
אני מציע עצמי כחבר באותה אגודה של "חיבת הגליל".

הקבוצה שבאה לחצור היא דוגמה טובה איך ניתן
לרכז קבוצת אנשים ולהפנותה לאזור. דומני שוועדת העבודה תיטיב לעשות
אם תמליץ בפני שר המסחר והתעשייה ושר השיכון שיקדישו מחשבה לגיבוש
קבוצות כאלה והפנייתם לאזורי פיתוח על צדיהם וטפס, על עסקיהם ובתי-
המלאכה שלהם, כפי שזה התבצע בחצור. אני חושב שיש לכך סיכוי רציני.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו: הישיבה של היום עם כל הגורמים הוכיחה
לדעתי על תזונה מסוימת. אם בראשית הדיון
שמענו על חוסר תיאום והתרשמנו שקשה לקשור את הקצוות בין המשרדים,
היום נוכחנו לדעת שחלה התקדמות מסוימת בנושא זה. בקרב חברי הוועדה
המחוזית, נציגי המשרדים וכל האנשים המטפלים בנושא של אכלוס הגליל
ופיתוחו קיימת התודעה שיש לייחד את הגליל ולהגדיל את האוכלוסיה בו.
אבל יחד עם זה יש לי בקשה לחברי הוועדה המחוזית. אינני מציעה להם
להפר את החוק, אבל ניתן לקרוא את החוק בצורה המאפשרת גמישות. כאן
לא צריך לגלות נוקשות. זוהי פניה לוועדה המחוזית שתשתדל להחיש
את אישור התכניות ובאותו זמן להיות צמודה לחוק שקבע סייגים שעליהם
צריך להתגבר.

אני מקבלת את הגישה של מר קניג, שפיתוח
תעשייה ומקורות תעסוקה חייבים ללכת בד בבד עם בניית שיכונים. והוא
הדין לגבי פיתוח שירותי החינוך והבריאות. ואם חלה התקדמות בנושא
התעשייה, יש לקדם באותו קצב את ענין הדיור. הממשלה החלה לדון בתכנית
השיכון לפני יותר מחדשיים. היא נתנה שהות של חדשיים לוועדת השרים.
חזקה עליכם שתגישו את התכנית המפורטת מייד לאחר שהממשלה תאשר את התכנית.
אם משרד המסחר והתעשייה הכין את התכנית המפורטת עליו להגישה לוועדה
המחוזית ולא לחכות עד לאישור של המועצה הארצית.

רשמנו לפנינו את ההודעה של נציג המינהל
שלגבי 93%-94% מהתכנית אין בעיה של שינוי יעוד הקרקע והוא הדין
לגבי הפקעות. ענין הקרקע לא יהווה איפוא מכשול.

שמחנו לשמוע שוועדת השרים לערי הפיתוח
נתנה את אישורה לתכנית. אפשר להמליץ בפני שר המסחר והתעשייה על
טיפול בהעברת קבוצות של אוכלוסיה לגליל של עולים - דוגמת היהודים
הפלשים - ולא עולים. נפנה בענין קליטה קבוצתית בערי פיתוח גם
לשר לקליטת עליה.

ועדת העבודה
16.12.74

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:

אנו מעונינים שראש הממשלה יופיע בפני
הוועדה. לישיבה זו נזמין משלחת של ראשי רשויות מקומיות בצפון ובדרום.
נודיעכם על מועד הישיבה.

אני מודה לכם ונועלת את הישיבה.

(הישיבה ננעלה בשעה 13.00)